

Kartlegging - tiltak for sunnere og mer bærekraftig kosthold 2023

Spørreskjema fylkeskommune

*Obligatoriske spørsmål er merket med **

- Navn *
 - Åpent felt*

- E-postadresse *
 - Åpent felt*

- Hvilket fylke gjelder kartleggingen for? *
 - Åpent felt*

- Hvilken stilling beskriver din funksjon i fylkeskommunen best? *
 - Ansvarlig for folkehelse/folkehelserådgiver
 - Rådgiver/spesialrådgiver
 - Konsulent/spesialkonsulent
 - Fylkestannlege/-overtannlege
 - Ernæringsfysiolog/ernæringsrådgiver
 - Mellomleder
 - Toppleder
 - Annet
 - Beskriv stillingen som best beskriver din funksjon i fylkeskommunen: *Åpent felt*

- Er kosthold/ernæring et prioritert innsatsområde i din fylkeskommune? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Har fylkeskommunen prioritert folkehelseiltak innenfor kosthold/ernæring? *
 - Ja, har tiltak nå
 - Ja, planlegger tiltak
 - Ja, tidligere tiltak
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Har fylkeskommunen følgende planer, strategier eller styringsdokumenter, og er kosthold nevnt i disse?*
- Kosthold dekker også mat/ernæring

Sett ett kryss per linje

	Ja, og kosthold er nevnt	Ja, men kosthold er ikke nevnt	Nei, har ikke et slikt dokument	Vet ikke / kjenner ikke til
Regional plan				
Handlingsprogram budsjett- og økonomiplan				
Egen folkehelseplan, -program eller -strategi				
Egen bærekraftsplan, -program eller -strategi				
Egen klimaplan eller -strategi				
Egen kostholds-/ernæringsplan, -program eller -strategi				

- Kjenner du til andre relevante styringsdokument/planverk der kosthold er nevnt? Vennligst beskriv: *Åpent felt*
- I hvilken grad arbeider fylkeskommunen aktivt for å fremme sunt og/eller bærekraftig kosthold innen følgende områder? *

Sett ett kryss per linje

Sektor	I liten grad	I noen grad	I stor grad	Vet ikke / kjenner ikke til	Ikke aktuelt
Folkehelse					
Oppvekst og utdanning					
Kultur, frivillighet, fritid og idrett					
Tannhelsetjeneste					
Miljø og klima					
Næringsutvikling					

- Kjenner du til andre områder der fylkeskommunen arbeider med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold? Vennligst beskriv: *Åpent felt*
- Samarbeider fylkeskommunen med, eller understøtter den, kommunene om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet? *
 - o Ja
 - o Nei
 - o Vet ikke / kjenner ikke til
 - o *Hvis ja:* På hvilken måte samarbeider fylkeskommunen med/understøtter kommunene om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet?
Åpent felt

- Samarbeider fylkeskommunen med, eller understøtter den, kommunene om å utarbeide kostholdstiltak i folkehelsearbeidet? *
 - o Ja
 - o Nei
 - o Vet ikke / kjenner ikke til

 - o *Hvis ja:* På hvilken måte samarbeider fylkeskommunen med/understøtter kommunene om å utarbeide kostholdstiltak i folkehelsearbeidet? *Åpent felt*

- Samarbeider fylkeskommunen med statsforvalter om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet? *
 - o Ja
 - o Nei
 - o Vet ikke / kjenner ikke til

 - o *Hvis ja:* På hvilken måte samarbeider fylkeskommunen med statsforvalter om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet? *Åpent felt*

- Hvilke av disse tiltakene for å fremme kosthold gjennomføres av din fylkeskommune?

Flere kryss er mulig

Kostholdstiltak:	Sett kryss
Føringer for tilbud om frokost i videregående skole	
Føringer for tilbud om annet måltid i videregående skole	
Tiltak for sunnere mattilbud i videregående skole	
Tiltak for sunnere (tilgang til) matomgivelser i skoletiden	
Føringer for tilbud om skolemåltid i grunnskolen for kommunene	
Føringer for tilbud om Matjungelen for kommunene	
Føringer for tilbud om Fiskesprell for kommunene	
Føringer for sunnere mattilbud på fritidsarena rettet mot barn og unge	
Sette ernæringskrav ved offentlige anskaffelser av mat og drikke	
Tiltak for sunnere mattilbud på offentlige arrangementer	
Tiltak for sunnere mattilbud i kantiner i arbeidslivet	
Tilbud om matlagingskurs rettet kursledere for grupper av befolkningen	
Øke tilbud om plante- og/eller fiskebasert matutvalg i offentlige virksomheter eller arrangementer	
Øke tilbud om mer lokale/økologiske matvalg	

- Kjenner du til andre relevante kostholdstiltak i fylkeskommunen, som ikke er listet ovenfor eller har dere andre erfaringer?
 - o Vennligst beskriv:
Henvis gjerne til eksisterende notat/rapport/evaluering om dette er tilgjengelig.
Åpent felt

- Har fylkeskommunen stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid på folkehelse- eller bærekraftsområdet? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
- Hvis ja: Hvilken type stilling(er) har arbeid med kosthold som viktig del av sitt arbeid i fylkeskommunen?

Flere kryss mulig:

- Folkehelserådgiver
 - Ernæringsrådgiver/-fysiolog
 - Bærekrafts-/klimarådgiver eller koordinator
 - Sykepleier/helsesykepleier
 - Tannlege
 - Annet helsepersonell
 - Kjøkkensjef/kjøkkenleder/kostøkonom
 - Annen type stilling
 - Hvilken annen type stilling er satt av til dette arbeidet i fylkeskommunen?
 - Vet ikke / kjenner ikke til
- Hvis svart folkehelserådgiver: Har folkehelserådgiver relevant kompetanse innen kosthold, og i så fall hvilken?
 - Klinisk ernæringsfysiolog
 - Master i ernæring/samfunnsernæring
 - Bachelor i ernæring/samfunnsernæring
 - Mat- og helsefaglærer
 - Videreutdanning ernæring/årshet ernæring
 - Kostøkonom/kokk
 - Annen relevant utdanning
 - Vet ikke
 - Hvis svart ernæringsrådgiver/-fysiolog: Har ernæringsrådgiver/-fysiolog relevant kompetanse innen kosthold, og i så fall hvilken?
 - Klinisk ernæringsfysiolog
 - Master i ernæring/samfunnsernæring
 - Bachelor i ernæring/samfunnsernæring
 - Mat- og helsefaglærer
 - Videreutdanning ernæring/årshet ernæring
 - Kostøkonom/kokk
 - Annen relevant utdanning
 - Vet ikke
- Hvis svart «ja» på spørsmål om fylkeskommunen har stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid: Omtrent hvor mye ressurser er satt av til stilling(er) som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid i fylkeskommunen?
 - Svar i omtrent antall stillinger (inntil to desimaler):

- Tilbyr fylkeskommunen kurs/opplæring/nettverk for å øke kompetansen hos ansatte som kan fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i kommunene?
 Dette kan være tilbud for ansatte i barnehage/skole/SFO, kantine, frisklivsentral, fritidsarenaer osv.
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - *Hvis ja: Hvilken type kurs/opplæring/nettverk tilbys av fylkeskommunen for å øke kompetansen hos ansatte som kan fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i kommunene? Åpent felt*

- Har du kjennskap til følgende verktøy, og benyttes de aktivt i kostholdsarbeidet i fylkeskommunen? For eksempel i arbeid med plandokumenter, anbefalinger, veiledere, tiltak.

Sett ett kryss per linje

Verktøy	Kjenner til og benytter	Kjenner til, men benytter ikke	Kjenner ikke til	Vet ikke
Helsedirektoratets kostråd				
Helsedirektoratets næringsstoffanbefalinger				
Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen				
Retningslinjer for mat og måltider i skolen				
Nasjonale anbefalinger for mat- og drikketilbud i arbeidslivet				
Sunn start – Modul om mat og helse blant innvandrere				
Bra mat-kurs for innbyggere				
Lokale folkehelseiltak – veiviser for fylkeskommunen – Ernæring				
Ernæringshensyn i offentlige anskaffelser av mat- og drikkeprodukter og måltider				
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)s klimakalkulator for mat				
DFØs veileder om forebygging og reduksjon av matsvinn				
DFØs miljøkriterier for mat og drikke				
Miljøfyrtårn i kostholdssammenheng				

- Kjenner du til andre verktøy fylkeskommunen benytter i sitt kostholdsarbeid? Vennligst beskriv: *Åpent felt*
-
-
- Er det noen barrierer for arbeidet med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i fylkeskommunen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle barrierer
 - For lite kompetanse innen kosthold/ernæring
 - For lite menneskelige ressurser
 - For lite økonomiske ressurser
 - For lite avsatt tid til arbeid med kosthold/ernæring
 - Manglende forankring i fylkeskommunale planer og -budsjett
 - For lavt prioritert hos fylkesledelsen
 - For lavt prioritert blant politikere
 - Annet
 - Hvilke andre barrierer er det i arbeidet med å fremme kosthold i fylkeskommunen?
 - Vet ikke / kjenner ikke til
- Hvilke faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i fylkeskommunen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle faktorer som fremmer kostholdsarbeidet
 - Gode verktøy og støtte nasjonalt
 - Gode verktøy og støtte fra fylket
 - Tydelig forankring i fylkeskommunale planverk og -budsjett
 - Støtte fra fylkesledelsen
 - Ansatte med nødvendig kompetanse og interesse for temaet
 - Stor oppmerksomhet lokalt
 - Stor oppmerksomhet nasjonalt
 - Høyt prioritert av politikere
 - Annet
 - Hvilke andre faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i fylkeskommunen? *Åpent felt*
 - Vet ikke / kjenner ikke til
- Har fylkeskommunen iverksatt tiltak for å redusere matsvinn i sin organisasjon/virksomheter? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - *Hvis ja:* Hvordan jobber fylkeskommunen for å redusere matsvinn?

Flere kryss mulig

- Det settes krav til forebygging, reduksjon og rapportering av matsvinn i offentlige serveringstilbud og matservering i virksomheter
- Har innført matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, som innkjøper, eier og drifter
- Gir tilbud om halve/små porsjoner av måltider i egne virksomheter (i tillegg til vanlige porsjoner)
- Avsatt lønnsmidler til arbeid med matsvinn
- Klimasats-prosjekt
- Annet

På hvilke andre måter jobber fylkeskommunen for å redusere matsvinn?

Åpent felt

- Har fylkeskommunen iverksatt tiltak for å redusere forbruket av rødt kjøtt i egen organisasjon/virksomheter? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
- *Hvis ja:* Har fylkeskommunen møtt noen utfordringer i arbeidet for å redusere forbruket av rødt kjøtt?

Flere kryss mulig

- Har ikke møtt noen utfordring
- Brukernes preferanser
- Tilgjengelighet av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Tid til tilbereding av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Kunnskap om tilbereding av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Mangel på enighet om man skal redusere forbruket
- Pris på kjøttfrie alternativer
- Mangel på lederstøtte
- Andre utfordringer
 - Hvilke andre utfordringer har dere møtt for å redusere forbruket av kjøtt? *Åpent felt:*
- Vet ikke / kjenner ikke til

- Har du noen generelle kommentarer til spørreskjemaet? Vennligst beskriv her:
 - *Åpent felt*

Tusen takk for at du bidro til undersøkelsen! Svarene blir sendt til din e-post.

Kartlegging - tiltak for sunnere og mer bærekraftig kosthold i kommuner 2023

Spørreskjema kommune

*Obligatoriske spørsmål er merket med **

- Navn *
 - *Åpent felt*

- E-postadresse *
 - *Åpent felt*

- Hvilken kommune gjelder kartleggingen for? *
 - *Åpent felt*

- Fyll inn kommunenummer (fire siffer) *

Se lenke til oversikt over kommunenummer i invitasjons-e-posten. *Åpent felt*

- Hvilken stilling beskriver din funksjon i kommunen best? *
 - Folkehelsekoordinator/folkehelserådgiver
 - Rådgiver/spesialrådgiver
 - Konsulent/spesialkonsulent
 - Kommunelege/-overlege
 - Ernæringsfysiolog/ernæringsrådgiver
 - Mellomleder
 - Toppleder
 - Annet
 - *Beskriv: Åpent felt*

- Er kosthold/ernæring identifisert som en av de tre største folkehelseutfordringene i din kommune? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Har kommunen som prioritet å sette i verk folkehelseiltak på kosthold/ernæring? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

-

- Har kommunen følgende planer, strategier eller styringsdokumenter, og er kosthold nevnt i disse? *

Kosthold dekker også mat/ernæring

Sett ett kryss per linje

	Ja, og kosthold er nevnt	Ja, men kosthold er ikke nevnt	Nei, har ikke et slikt dokument	Vet ikke / kjenner ikke til
Kommuneplanens samfunnsdel				
Handlingsprogram budsjett- og økonomiplan				
Egen folkehelseplan, -program eller -strategi				
Egen bærekraftsplan, -program eller -strategi				
Egen klimaplan eller -strategi				
Egen kostholds-/ernæringsplan, -program eller -strategi				

- Kjenner du til andre relevante styringsdokument/planverk i kommunen der kosthold er nevnt? Vennligst beskriv: *Åpent felt*
- I hvilken grad arbeider kommunen aktivt for å fremme sunt og/eller bærekraftig kosthold innen følgende områder? *

Sett ett kryss per linje

Sektor	I liten grad	I noen grad	I stor grad	Vet ikke/ kjenner ikke til	Ikke aktuelt
Folkehelse					
Oppvekst og skole					
Kultur, frivillighet, fritid og idrett					
Helse og omsorg					
Miljø og klima					
Byutvikling og nærmiljø					

- Kjenner du til andre områder der kommunen arbeider med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold? Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Samarbeider kommunen med fylket om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet? *
 - Ja, samarbeider med fylkeskommunen
 - Ja, samarbeider med statsforvalter
 - Ja, samarbeider med både fylkeskommune og statsforvalter
 - Nei, samarbeider i liten grad om dette
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Samarbeider kommunen med fylket om å utarbeide kostholdstiltak i folkehelsearbeidet? *
 - Ja, samarbeider med fylkeskommunen
 - Ja, samarbeider med statsforvalter
 - Ja, samarbeider med både fylkeskommune og statsforvalter
 - Nei, samarbeider i liten grad om dette
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Hvilke av disse tiltakene for å fremmesunt og/eller bærekraftig kosthold gjennomføres av din kommune?

Flere kryss er mulig

Kostholdstiltak:	Sett kryss
Føringer for tilbud om frukt- og grønnsaker i barnehager	
Føringer for tilbud om skolefrukt i grunnskole/SFO	
Føringer for tilbud om skolemilk i grunnskole	
Føringer for tilbud om skolemåltid i grunnskolen	
Tilbud om Matjungelen til skole, SFO og/eller barnehager	
Tilbud om Fiskesprell til skole, SFO og/eller barnehager	
Tiltak for sunnere mattilbud i kantiner/matbod i ungdomsskole	
Tiltak for sunnere mattilbud i videregående skole	
Tiltak for sunnere mattilbud på fritidsarena rettet mot barn og unge	
Sette ernæringskrav ved offentlige anskaffelser av mat og måltider	
Tiltak for sunnere mattilbud på offentlige arrangementer	
Tiltak for sunnere mattilbud i kantiner i arbeidslivet	
Tilbud om matlagingskurs rettet mot grupper av befolkningen	
Øke tilbud om plante- og/eller fiskebasert matutvalg i offentlige virksomheter eller arrangementer	
Øke tilbud om mer lokale/økologiske matvalg	

- Kjenner du til andre relevante kostholdstiltak i kommunen, som ikke er listet ovenfor, eller har dere andre relevante erfaringer?
 - Vennligst beskriv
 - Henvis gjerne til eksisterende notat/rapport/evaluering om dette er tilgjengelig
 - *Åpent felt*

- Samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner for å kunne gjennomføre kostholdstiltak rettet mot befolkningen? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - Hvis ja: På hvilken måte samarbeider kommunen med frivillige organisasjoner? Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Samarbeider kommunen med privat næringsliv for å kunne gjennomføre kostholdstiltak rettet mot befolkningen? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - Hvis ja: På hvilken måte samarbeider kommunen med private næringsliv? Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Har kommunen stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid på folkehelse- eller bærekraftsområdet? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

Hvis ja:

- Hvilken type stilling(er) har arbeid med kosthold som viktig del av sitt arbeid i kommunen?

Flere kryss mulig:

- Folkehelsekoordinator/-rådgiver
- Ernæringsrådgiver/-fysiolog
- Bærekrafts-/klimarådgiver eller koordinator
- Sykepleier/helsesykepleier
- Lege (fastlege/kommunelege)
- Annet helsepersonell
- Ansatt i frisklivssentral
- Kjøkkensjef/kjøkkenleder/kostøkonom
- Annen type stilling
 - Hvilken annen type stilling er satt av til dette arbeidet i kommunen? *Åpent felt*
- Vet ikke / kjenner ikke til

Hvis svart «folkehelsekoordinator/-rådgiver», «ernæringsrådgiver/-fysiolog» eller «ansatt i frisklivssentral»:

- Har [type stilling] relevant kompetanse innen kosthold, og i så fall hvilken?
 - Klinisk ernæringsfysiolog
 - Master i ernæring/samfunnsernæring
 - Bachelor i ernæring/samfunnsernæring
 - Mat- og helsefaglærer
 - Videreutdanning eller årsenhet ernæring
 - Kostøkonom/kokk
 - Annen relevant utdanning
 - Vet ikke

- Omtrent hvor mye ressurser er satt av til stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid i kommunen? *(Stilles de som har svart «ja» på spørsmål om kommunen har stillinger i stor grad dedikert til kostholdsarbeid)*
 - Omtrent antall årsverk (inntil to desimaler):

- Har kommunen tilgang på ekstern kostholds-/ernæringskompetanse til folkehelsearbeidet, for eksempel via interkommunalt samarbeid, fylket eller liknende? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Legger kommunen til rette for kurs/opplæring/nettverk for å øke kompetansen hos ansatte som kan fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i ulike deler av befolkningen? Dette kan være tilbud for ansatte i barnehage/skole/SFO, kantine, frisklivssentral, fritidsarenaer osv.*
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke/ kjenner ikke til

- Har du kjennskap til følgende verktøy, og benyttes de aktivt i kostholdsarbeidet? For eksempel i arbeid med plandokumenter, anbefalinger, veiledere, tiltak.

Sett ett kryss per linje

Verktøy	Kjenner ikke til	Kjenner til	Kjenner til, og benytter	Vet ikke
Helsedirektoratets kostråd				
Helsedirektoratets næringsstoffanbefalinger				
Retningslinjer for mat og måltider i skolen				
Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen				
Nasjonale anbefalinger for mat- og drikketilbud i arbeidslivet				
Kosthåndboken (Veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten)				
Sunn start – Modul om mat og helse blant innvandrere				
Bra mat-kurs for innbyggere				
Lokale folkehelseiltak – veiviser for kommunen – Ernæring				
Ernæringshensyn i offentlige anskaffelser av mat- og drikkeprodukter og måltider				
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)s klimakalkulator for mat				
DFØs veileder om forebygging og reduksjon av matsvinn				
DFØs miljøkriterier for mat og drikke				

- Kjenner du til andre relevante verktøy kommunen benytter i sitt kostholdsarbeid? Vennligst beskriv:
 - o *Åpent felt*

- Er det noen barrierer for arbeidet med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i kommunen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle barrierer
- For lite kompetanse innen kosthold/ernæring
- For lite menneskelige ressurser
- For lite økonomiske ressurser
- For lite avsatt tid til kosthold/ernæring
- Manglende forankring i kommunale planer og -budsjett
- For lavt prioritert hos kommuneledelsen
- For lavt prioritert blant politikere
- Annet
 - Hvilke andre barrierer er det i arbeidet med å fremme kosthold i kommunen? *Åpent felt*

- Hvilke faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i kommunen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle faktorer som fremmer kostholdsarbeidet
- Gode verktøy og støtte nasjonalt
- Gode verktøy og støtte fra fylket
- Tydelig forankring i kommunalt planverk og -budsjett
- Støtte gjennom interkommunalt arbeid
- Støtte fra kommuneledelsen
- Stor oppmerksomhet lokalt
- Stor oppmerksomhet nasjonalt
- Høyt prioritert av politikere
- Annet
 - Hvilke andre faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i kommunen?
Åpent felt

- Bruker eller oppfordrer kommunen til bruk av nudging/dulting for å tilrettelegge for et sunnere og mer bærekraftig kosthold?
For eksempel: mindre tallerkener
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke
 - Uklart/ukjent begrep

- *Hvis ja:* På hvilken måte oppfordrer kommunen til nudging/dulting for å tilrettelegge for et sunnere og mer bærekraftig kosthold?
 - *Åpent felt*

- Har kommunen iverksatt tiltak for å redusere forbruket av rødt kjøtt? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- *Hvis ja:* Har kommunen møtt noen utfordringer i arbeidet for å redusere forbruket av rødt kjøtt?

Flere kryss mulig

- Har ikke møtt noen utfordring
 - Brukernes preferanser
 - Tilgjengelighet av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
 - Tid til tilberedning av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
 - Kunnskap om tilberedning av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
 - Mangel på enighet om man skal redusere forbruket
 - Pris på kjøttfrie alternativer
 - Mangel på lederstøtte
 - Andre utfordringer
 - Hvilke andre utfordringer har dere møtt for å redusere forbruket av kjøtt?
Åpent felt
 - Vet ikke
- Har kommunen iverksatt tiltak for å redusere matsvinn i sine virksomheter? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Hvis ja, hvordan jobber kommunen for å redusere matsvinn?

Flere kryss mulig

- Det settes krav til forebygging, reduksjon og rapportering av matsvinn i offentlige serveringstilbud og matservering i institusjoner
- Har innført matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, som innkjøper, eier og drifter
- Gir tilbud om halve/små porsjoner av måltider i egne virksomheter (i tillegg til vanlige porsjoner)
- Avsatt lønnsmidler til arbeid med matsvinn

- Klimasats-prosjekt
- Annet
 - På hvilke andre måter jobber kommunen for å redusere matsvinn? *Åpent felt*
- Har kommunen fått klimasats-støtte som virkemiddel for å fremme klimavennlig kosthold og/eller redusere matsvinn? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke / kjenner ikke til
- Uklart/ukjent begrep

Hvis ja:

Hvilken type prosjekt har kommunen fått klimasats-støtte til? Vennligst beskriv:
Åpent felt

- Har klimasats-prosjektet ført til at kommunen har etablert nye rutiner for matsvinn og/eller klimavennlig kosthold?
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke
- Har klimasats-prosjektet blitt videreført etter at tilskudsperioden utløp?
 - Ja
 - Nei
 - Pågår fremdeles
 - Vet ikke
- Har klimasats-prosjektet ført til at det er startet nye prosjekter med matsvinn og klimavennlig meny i kommunen?
 - Ja
 - Nei
 - Pågår fremdeles
 - Vet ikke

Har du noen generelle kommentarer til spørreskjemaet? Vennligst beskriv her: *Åpent felt*

Tusen takk for at du bidro til undersøkelsen! Svarene blir sendt til din e-post.

Kartlegging - tiltak for sunnere og mer bærekraftig kosthold i bydeler og kommuner 2023

Spørreskjema bydel

*Obligatoriske spørsmål er merket med **

- Navn *
 - *Åpent felt*

- E-postadresse *
 - *Åpent felt*

- Hvilken bydel gjelder kartleggingen for? *
 - *Åpent felt*

- Hvilken stilling beskriver din funksjon i kommunen best? *
 - Folkehelsekoordinator/folkehelserådgiver
 - Rådgiver/spesialrådgiver
 - Konsulent/spesialkonsulent
 - Bydelslege/-overlege
 - Ernæringsfysiolog/ernæringsrådgiver
 - Mellomleder
 - Toppleder
 - Annet
 - *Beskriv: Åpent felt*

- Er kosthold/ernæring identifisert som en av de tre største folkehelseutfordringene i din bydel? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Har bydelen som prioritet å sette i verk folkehelseiltak på kosthold/ernæring? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Har bydelen følgende planer, strategier eller styringsdokumenter, og er kosthold nevnt i disse? *

Kosthold dekker også mat/ernæring

Sett ett kryss per linje

	Ja, og kosthold er nevnt	Ja, men kosthold er ikke nevnt	Nei, har ikke et slikt dokument	Vet ikke / kjenner ikke til
Handlingsprogram budsjett- og økonomiplan				
Egen folkehelseplan, -program eller -strategi				
Egen bærekraftsplan, -program eller -strategi				
Egen klimaplan eller -strategi				
Egen kostholds-/ernæringsplan, -program eller -strategi				

- Kjenner du til andre relevante styringsdokument/planverk i bydelen der kosthold er nevnt? Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- I hvilken grad arbeider bydelen aktivt for å fremme sunt og/eller bærekraftig kosthold innen følgende områder? *

Sett ett kryss per linje

Sektor	I liten grad	I noen grad	I stor grad	Vet ikke/ kjenner ikke til	Ikke aktuelt
Folkehelse					
Oppvekst og skole					
Kultur, frivillighet, fritid og idrett					
Helse og omsorg					
Miljø og klima					
Byutvikling og nærmiljø					

- Kjenner du til andre områder der bydelen arbeider med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold? Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Samarbeider bydelen med Oslo kommune om å kartlegge utfordringer knyttet til kosthold i folkehelsearbeidet? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Samarbeider bydelen med Oslo kommune om å utarbeide kostholdstiltak i folkehelsearbeidet? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Hvilke av disse tiltakene for å fremme sunt og/eller bærekraftig kosthold gjennomføres av din bydel?

Flere kryss er mulig

Kostholdstiltak:	Sett kryss
Tilbud om Matjungelen til barnehager	
Tilbud om Fiskesprell til barnehager	
Tiltak for sunnere mattilbud på fritidsarena rettet mot barn og unge	
Tiltak for sunnere mattilbud på offentlige arrangementer	
Tiltak for sunnere mattilbud i kantiner i arbeidslivet	
Tilbud om matlagingskurs rettet mot grupper av befolkningen	
Øke tilbud om plante- og/eller fiskebasert matutvalg i offentlige virksomheter eller arrangementer	
Øke tilbud om mer lokale/økologiske matvalg	

- Kjenner du til andre relevante kostholdstiltak i bydelen, som ikke er listet ovenfor, eller har dere andre relevante erfaringer?
 - Vennligst beskriv
 - Henvis gjerne til eksisterende notat/rapport/evaluering om dette er tilgjengelig
 - *Åpent felt*

- Samarbeider bydelen med frivillige organisasjoner for å kunne gjennomføre kostholdstiltak rettet mot befolkningen? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - *Hvis ja:* På hvilken måte samarbeider bydelen med frivillige organisasjoner?
Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Samarbeider bydelen med privat næringsliv for å kunne gjennomføre kostholdstiltak rettet mot befolkningen? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til
 - *Hvis ja:* På hvilken måte samarbeider bydelen med private næringsliv?
Vennligst beskriv: *Åpent felt*

- Har bydelen stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid på folkehelse- eller bærekraftsområdet? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- *Hvis ja:* Hvilken type stilling(er) har arbeid med kosthold som viktig del av sitt arbeid i bydelen?

Flere kryss mulig:

- Folkehelsekoordinator/-rådgiver
- Ernæringsrådgiver/-fysiolog
- Bærekrafts-/klimarådgiver eller koordinator
- Sykepleier/helsesykepleier
- Lege (fastlege/bydelslege)
- Annet helsepersonell
- Ansatt i frisklivssentral
- Kjøkkensjef/kjøkkenleder/kostøkonom
- Annen type stilling
 - Hvilken annen type stilling er satt av til dette arbeidet i bydelen? *Åpent felt*
- Vet ikke / kjenner ikke til

Hvis svart «folkehelsekoordinator/-rådgiver», «ernæringsrådgiver/-fysiolog» eller «ansatt i frisklivssentral»:

- Har [type stilling] relevant kompetanse innen kosthold, og i så fall hvilken?
 - Klinisk ernæringsfysiolog
 - Master i ernæring/samfunnsernæring
 - Bachelor i ernæring/samfunnsernæring
 - Mat- og helsefaglærer
 - Videreutdanning eller årsenhet ernæring
 - Kostøkonom/kokk
 - Annen relevant utdanning
 - Vet ikke

- Omtrent hvor mye ressurser er satt av til stillinger som i stor grad er dedikert til kostholdsarbeid i bydelen? (Stilles de som har svart «ja» på spørsmål om bydelen har stillinger i stor grad dedikert til kostholdsarbeid)
 - Omtrent antall årsverk (inntil to desimaler):

- Har bydelen tilgang på ekstern kostholds-/ernæringskompetanse til folkehelsearbeidet, for eksempel via bydelssamarbeid, med kommunen eller liknende? *
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke / kjenner ikke til

- Legger bydelen til rette for kurs/opplæring/nettverk for å øke kompetansen hos ansatte som kan fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i ulike deler av befolkningen? Dette kan være tilbud for ansatte i barnehage/skole/SFO, kantine, frisklivssentral, fritidsarenaer osv.*
 - Ja
 - Nei
 - Vet ikke/ kjenner ikke til

- Har du kjennskap til følgende verktøy, og benyttes de aktivt i kostholdsarbeidet i bydelen? For eksempel i arbeid med plandokumenter, anbefalinger, veiledere, tiltak.

Sett ett kryss per linje

Verktøy	Kjenner ikke til	Kjenner til	Kjenner til, og benytter	Vet ikke
Helsedirektoratets kostråd				
Helsedirektoratets næringsstoffanbefalinger				
Retningslinjer for mat og måltider i skolen				
Retningslinjer for mat og måltider i barnehagen				
Nasjonale anbefalinger for mat- og drikketilbud i arbeidslivet				
Kosthåndboken (Veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten)				
Sunn start – Modul om mat og helse blant innvandrere				
Bra mat-kurs for innbyggere				
Lokale folkehelseiltak – veiviser for kommunen – Ernæring				
Ernæringshensyn i offentlige anskaffelser av mat- og drikkeprodukter og måltider				
Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ)s klimakalkulator for mat				
DFØs veileder om forebygging og reduksjon av matsvinn				
DFØs miljøkriterier for mat og drikke				
Miljøfyrtårn i kostholdssammenheng				

- Kjenner du til andre relevante verktøy bydelen benytter i sitt kostholdsarbeid? Vennligst beskriv:
 - o *Åpent felt*

- Er det noen barrierer for arbeidet med å fremme et sunt og/eller bærekraftig kosthold i bydelen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle barrierer
 - For lite kompetanse innen kosthold/ernæring
 - For lite menneskelige ressurser
 - For lite økonomiske ressurser
 - For lite avsatt tid til kosthold/ernæring
 - Manglende forankring i planer og -budsjett for bydelen
 - For lavt prioritert hos bydelsledelsen
 - For lavt prioritert blant politikere
 - Annet
 - Hvilke andre barrierer er det i arbeidet med å fremme kosthold i bydelen?
Åpent felt
 - Vet ikke / kjenner ikke til
-
- Hvilke faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i bydelen?

Sett kryss der det er relevant

- Ingen spesielle faktorer som fremmer kostholdsarbeidet
- Gode verktøy og støtte nasjonalt
- Gode verktøy og støtte fra kommunen
- Tydelig forankring i bydelens planverk og -budsjett
- Støtte gjennom bydelssamarbeid
- Støtte fra bydelsledelsen
- Stor oppmerksomhet lokalt
- Stor oppmerksomhet nasjonalt
- Høyt prioritert av politikere
- Annet
 - Hvilke andre faktorer bidrar til å fremme kostholdsarbeidet i bydelen? *Åpent felt*
- Vet ikke / kjenner ikke til

- Bruker eller oppfordrer bydelen til bruk av nudging/dulting for å tilrettelegge for et sunnere og mer bærekraftig kosthold?

For eksempel: mindre tallerkener

- Ja
- Nei
- Vet ikke
- Uklart/ukjent begrep

- Hvis ja:* På hvilken måte oppfordrer bydelen til nudging/dulting for å tilrettelegge for et sunnere og mer bærekraftig kosthold?
 - *Åpent felt*

- Har bydelen iverksatt tiltak for å redusere forbruket av rødt kjøtt? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke / kjenner ikke til

- Hvis ja:* Har bydelen møtt noen utfordringer i arbeidet for å redusere forbruket av rødt kjøtt?

Flere kryss mulig

- Har ikke møtt noen utfordring
- Brukernes preferanser
- Tilgjengelighet av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Tid til tilberedning av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Kunnskap om tilberedning av plante- og/eller fiskebaserte alternativer
- Mangel på enighet om man skal redusere forbruket
- Pris på kjøttfrie alternativer
- Mangel på lederstøtte
- Andre utfordringer
 - Hvilke andre utfordringer har dere møtt for å redusere forbruket av kjøtt?
Åpent felt
- Vet ikke

- Har bydelen iverksatt tiltak for å redusere matsvinn i sine virksomheter? *
- Ja
- Nei
- Vet ikke / kjenner ikke til

- Hvis ja:* hvordan jobber bydelen for å redusere matsvinn?

Flere kryss mulig

- Det settes krav til forebygging, reduksjon og rapportering av matsvinn i offentlige serveringstilbud og matservering i institusjoner
- Har innført matsvinntiltak i egen drift og i innkjøpte tjenester, som innkjøper, eier og drifter
- Gir tilbud om halve/små porsjoner av måltider i egne virksomheter (i tillegg til vanlige porsjoner)
- Avsatt lønnsmidler til arbeid med matsvinn

- Annet
 - På hvilke andre måter jobber bydelen for å redusere matsvinn? *Åpent felt*

Har du noen generelle kommentarer til spørreskjemaet? Vennligst beskriv her: *Åpent felt*

Tusen takk for at du bidro til undersøkelsen! Svarene blir sendt til din e-post.

Informasjonsskriv for spørreskjemaundersøkelse

Sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold i kommuner og fylker

Bakgrunn

Det gjøres mye godt arbeid med å fremme et sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold i landets kommuner, men vi mangler en god nasjonal oversikt over dette. Folkehelseinstituttet (FHI) har derfor fått i oppdrag fra HelseDirektoratet å kartlegge *hvordan* kommunene jobber innen kostholdsområdet og *hva* som gjøres. Som en del av undersøkelsen, sender vi ut et nettbasert spørreskjema til alle kommuner og ber folkehelsekoordinator/-rådgiver eller annen person med tilknytning til folkehelsearbeidet i kommunen, om å svare på spørreskjemaet. Undersøkelsen er del av en større kartlegging i både kommuner og fylker, og en tilsvarende undersøkelse gjennomføres på fylkesnivå. Du finner mer informasjon om prosjektet på [FHIs nettsider](#).

Formål

Hensikten med undersøkelsen er å kartlegge tiltak og aktiviteter som gjennomføres i alle landets kommuner for å fremme et sunt og/eller bærekraftig og klimavennlig kosthold, samt å få informasjon om forankring, ressurser, barrierer og muligheter. Vi er interessert i pågående, nylig avsluttede eller vedtatte kostholdstiltak.

Hvem er ansvarlig for prosjektet?

HelseDirektoratet har ansvaret for prosjektet og har gitt FHI i oppdrag å gjennomføre undersøkelsen. Miljødirektoratet er også involvert i prosjektet. Det betyr at HelseDirektoratet er ansvarlig for håndteringen av opplysningene om deg (er dataansvarlig/behandlingsansvarlig) og FHI håndterer opplysningene på vegne av HelseDirektoratet (er databehandler).

Hva innebærer det for deg?

Undersøkelsen vil innebære å svare på et nettbasert spørreskjema. Selve utfyllingen av skjemaet tar ca. 20 minutter å fylle ut, og det kan ikke mellomlagres.

Mulige fordeler eller ulemper for deg

Du får mulighet til å gi oss bedre kunnskap om hvordan kommunen arbeider med kostholdsområdet. Vi har ikke identifisert noen mulige ulemper for deg.

Opplysninger om deg, og rettigheter

I spørreskjemaet ber vi om ditt navn og e-postadresse, slik at vi kan ta kontakt i etterkant ved behov, og slik at en kopi av svarene kan sendes til din e-post. Vi behandler opplysningene om deg basert på samtykke. Opplysningene om deg vil bli behandlet konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Som deltaker i dette prosjektet har du rett til å bli informert, rett til innsyn og rett til sletting. Resultater fra undersøkelsen vil kun bli presentert i aggregert form og ingen enkeltpersoner eller kommuner vil kunne gjenkjennes i det publiserte materialet, med mindre dette avtales spesielt. Navn og e-postadresse slettes når prosjektet er slutt, innen utgangen av 2023.

For mer informasjon om dine rettigheter, se Helsedirektoratets personvernerklæring: <https://www.helsedirektoratet.no/om-oss/om-nettstedet/personvernerklæring#dinerettigheter>. For spørsmål kan du kontakte vårt ombud Caroline Ringstad Schultz på e-post: personvernombud@helsedir.no.

Deltagelse er frivillig, og det er mulig å trekke samtykke

Som deltager har du rett til å trekke samtykke når som helst, uten å måtte oppgi noen grunn.

Kontaktopplysninger

Dersom du har spørsmål om innholdet i spørreskjemaet, ta kontakt med FHI ved prosjektleder Liv Elin Torheim på e-post: livelin.torheim@fhi.no.

Dersom du har spørsmål om undersøkelsen, kan du ta kontakt med Helsedirektoratet ved prosjekteier Ole Berg på e-post: ole.berg@helsedir.no.

Med vennlig hilsen

Liv Elin Torheim
Avdelingsdirektør
Folkehelseinstituttet

Intervjuguide (versjon pr 6/12 2022)

1. Hvilken rolle, oppgaver og ansvar har du i kommunen/fylkeskommunen?

2. På hvilken måte du er involvert i kommunens/fylkeskommunens arbeid med kosthold?

3. Hvordan vil du beskrive kommunens/fylkeskommunens arbeid med kosthold?

Oppfølging: Hvilke prioriteringer er gjort? Hva er innhold og omfang? Hvilke sektorer er involvert? Hvilke ressurser er satt av til arbeidet?

4. Hvilke kostholdsutfordringer i befolkningen har kommunen?

Oppfølging: Relatert til utjevning av sosial ulikhet? Relatert til alders- og sosiale grupper?

5. Hvilke strategiske beslutninger om kostholdsarbeidet har kommunens/fylkeskommunen tatt i løpet av inneværende planperiode?

Oppfølging: Eksempler

6. Hva er de viktigste tiltakene kommunene/fylkeskommunene har for å fremme et bedre kosthold blant innbyggerne sine?

7. I hvilken grad gjør kommunen/fylkeskommunen bruk av begreper som «bærekraftig» eller «klimavennlig» kosthold?

Oppfølging: Hvordan blir begrepene «bærekraftig» og «klimavennlig» kosthold brukt og forstått? Hva blir vektlagt?

8. I hvilken grad har kommunen/fylkeskommunen integrert kosthold som et virkemiddel for å nå bærekraftsmålene?

Oppfølging: På hvilken måte?

9. Hvordan har kommunen/fylket brukt Klimasats som et virkemiddel for å fremme bærekraftig kosthold og redusere matsvinn i fylket/kommunen?

11. Hvor god tilgang har kommunene på relevant kompetanse og verktøy for å fremme et sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold i befolkningen?

12. Hva ser du som mulige barrierer og/eller muligheter for å løfte arbeidet med et sunt, klimavennlig og bærekraftig kosthold i fylket/kommunen?

13. Hvordan samarbeider fylket/kommunen med andre partnere om å fremme et sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold?

Oppfølging: Hva samarbeider en om? Og i hvilket omfang?

14. Er det annet du mener vi bør vite om fylkets/kommunens arbeid med å fremme et sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold?

Informasjonsskriv og samtykkeskjema – *Sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold i kommunene*

Bakgrunn

Det gjøres mye godt arbeid med å fremme et sunt, bærekraftig og klimavennlig kosthold i fylker og kommuner, men det mangler en god oversikt over dette. Folkehelseinstituttet (FHI) har fått i oppdrag fra Helsedirektoratet å kartlegge hvordan landets fylker og kommuner jobber for å fremme et sunt og bærekraftig kosthold og hva som gjøres. Som en del av denne undersøkelsen, vil vi gjøre kvalitative intervjuer med en eller to personer som kjenner til kostholdsarbeidet i kommunen/fylkeskommunen/statsforvalteren. Du finner [mer informasjon om prosjektet](#) på våre nettsider.

Formål

Vi ønsker å intervjuer deg om arbeidet din kommune gjør for å fremme sunt, bærekraftig og miljøvennlig kosthold. Her refererer vi til de [nasjonale kostrådene](#), med mye grønnsaker og frukt, grove kornprodukter og fisk, og et begrenset inntak bearbeidet kjøtt, rødt kjøtt, sukker og salt.

Hva innebærer det for deg?

På et tidspunkt som passer deg, vil du bli kontaktet på mail av seniorrådgiverne Heidi Lyshol og Isabelle Sylvie Budin Ljøsne for å delta i en samtale på Teams om temaet. Samtalen vil vare mellom 30 og 60 minutter. Resultatene fra samtalen vil bli fullstendig anonymisert, og kan ikke knyttes til deg eller din kommune.

Mulige fordeler eller ulemper for deg

Du får mulighet til å gi oss bedre kunnskap om hvordan kommunene arbeider med kosthold, slik at myndighetene kan identifisere mulige barrierer for å fremme et sunnere og mer bærekraftig kosthold i kommuner og fylker. Vi har ikke identifisert noen mulige ulemper for deg, annet enn bruk av tiden din.

Opptak, opplysninger om deg, og rettigheter

Vi vil ta opptak av samtalen for å kunne kvalitetskontrollere at vi har skrevet ned svarene korrekt. Dette opptaket vil bli slettet innen fire uker. Lydopptak er personopplysninger. Som deltaker i dette prosjektet har du rett til å bli informert, rett til innsyn, rett til å motsette deg opptak og rett til sletting.

Heidi Lyshol er ansvarlig for opptaket, og kan nåes på mobilnummer 9769 1623, eller mail heidi.lyshol@fhi.no. Leder for dette prosjektet er avdelingsdirektør Liv Elin Torheim, livelin.torheim@fhi.no. Personvernombudet ved Helsedirektoratet kan kontaktes på mail personvernombud@helsedirektoratet.no.

Opplysningene som registreres om deg planlegges brukt før utgangen av 2023. Du har rett til innsyn i hvilke opplysninger som er registrert om deg og rett til å få korrigerert eventuelle feil i de opplysningene som er registrert. Du har også rett til å få innsyn i sikkerhetstiltakene ved behandling av opplysningene. For mer informasjon om dine rettigheter, [se Helsedirektoratets personvernerklæring](#). Du kan klage på behandlingen av dine opplysninger til Datatilsynet og personvernombudet ved Helsedirektoratet.

Deltagelse er frivillig, og det er mulig å trekke samtykke

Som deltager har du rett til å trekke samtykke når som helst, uten å måtte oppgi noen grunn, og uten at det får noen konsekvenser for deg.

Kontaktopplysninger

Dersom du har spørsmål til prosjektet eller ønsker å trekke deg fra deltakelse, kan du kontakte Heidi Lyshol, se mailadresse og telefonnummer over.

Samtykke

Jeg har mottatt informasjonsskriv og er villig til å delta i intervjuet.

Ja Nei

Jeg er enig i at det kan tas opptak av intervjuet.

Ja Nei

Jeg kan kontaktes på nytt etter intervjuet, for å gi utfyllende informasjon om temaer som ble diskutert i intervjuet.

Ja Nei

Dato, navn og signatur

.....

Du kan printe ut skjemaet for underskrift og så skanne det og sende til Heidi Lyshol som vedlegg på mail, eller fotografere det og sende som mobilmelding.

Vedlegg 7 Nasjonale verktøy og veiledere

Nasjonale verktøy og veiledere	
DFØs klimakalkulatorer for mat og drikke	Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings klimakalkulator for matanskaffelser: Klimakalkulator for matanskaffelser Anskaffelser.no
DFØs miljøkriterier for mat og drikke	Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings veiviser til kriterier for bærekraftige anskaffelser av mat og måltider: Kriterieveiviseren (kba-webclient.azurewebsites.net)
DFØs veileder om matsvinn	Direktoratet for forvaltning og økonomistyrings Veileder om forebygging og reduksjon av matsvinn: https://anskaffelser.no/verktoy/veiledere/veileder-om-forebygging-og-reduksjon-av-matsvinn
Ernæringshensyn ved offentlige anskaffelser	Helsedirektoratets Veileder for ernæringshensyn i offentlige anskaffelser av mat- og drikkeprodukter og måltider: Ernæringshensyn i offentlige anskaffelser av mat- og drikkeprodukter og måltider (utenom heldøgns forpleining) - Helsedirektoratet
Helsedirektoratets kostråd	Helsedirektoratets kostråd for befolkningen: Kostrådene - Helsedirektoratet
Helsedirektoratets næringsstoffanbefalinger	Helsedirektoratets anbefalinger for kostholdets ernæringsmessige sammensetning av næringsstoffer: Inntak av næringsstoffer - Helsedirektoratet
Kosthåndboken	Helsedirektoratets veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten: Kosthåndboken – Veileder i ernæringsarbeid i helse- og omsorgstjenesten.pdf (helsedirektoratet.no)
Nasjonale anbefalinger for mat- /drikketilbud i arbeidslivet	Helsedirektoratets nasjonale anbefalinger for mat og drikke i arbeidslivet: Nasjonale anbefalinger for mat og drikke i arbeidslivet - bokmål.pdf (helsedirektoratet.no)
Retningslinjer for mat og måltider i barnehage	Helsedirektoratets nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i barnehagen: Mat og måltider i barnehagen - Helsedirektoratet
Retningslinjer for mat og måltider i skolen	Helsedirektoratets nasjonal faglig retningslinje for mat og måltider i skolen: Mat og måltider i skolen - Helsedirektoratet
Veiviser for kommunen - ernæring	Veiviser for kommunen i lokalt folkehelsearbeid i ernæring: Ernæring – lokalt folkehelsearbeid - Helsedirektoratet